Särtryck ur
VÅR FÅGELVÄRLD
Årg. 21 1962 Nr 4

Långnäbbad beckasinsnäppa (*Limnodromus scolopaceus* [SAY]) anträffad i Sverige

(Meddelande nr 36 från Ottenby fågelstation)

Av

WOLF JENNING

(Summary: *The first record of the Long-billed Dowitcher (Limnodromus scolopaceus) in Sweden.*)

ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG — GÖTEBORG 1962

Långnäbbad beckasinsnäppa [*Limnodromus scolopaceus* (SAY)] anträffad i Sverige

(Meddelande nr 36 från Ottenby fågelstation)

Av

WOLF JENNING

Den 25 oktober 1961 frestades inte besökaren vid Långe Jan till **några** längre promenader. Det hade regnat sedan strax efter soluppgången. Solen hade dock faktiskt synts en kort stund, då hon steg ur havet. Besättningen på Ottenby fågelstation vistades i möjligaste mån inomhus och avlyssnade ivrigt väderleksrapporterna när tillfälle därtill bjöds. På eftermiddagen beslöt vi, EINAR ANDERSSON, Lidingö, LARS-ERIK LÖFGREN, Trollhättan, och förf. att trotsa vädret, och vi begav oss till Sandvik, den långgrunda viken drygt en km NE fågelstationen.

Ute i viken fanns som vanligt en hel del vadare, mest kärrsnäppor (*Calidris alpina*), som ivrigt provianterande höll sig mot vinden. I en mindre kärrsnäppflock lade vi märke till en något större vadare, som möjligen kunde vara en kustsnäppa. När den emellertid lyfte huvudet visade detta sig vara försett med lång näbb. Fågeln ifråga påminde något om en liten myrspov. Då vi etappvis närmade oss flocken kom en av oss (L-E. L.) med förslaget: beckasinsnäppa. Efter en stund hade vi fågeln på endast 10 m avstånd. Sedan vi studerat den ordentligt och inpräntat detaljerna i minnet — anteckningar var praktiskt taget omöjligt att föra på grund av regnet — föste vi upp flocken, som dock strax åter fällde ett hundratal meter längre bort. Sikten försämrades nu hastigt, och vi beslöt att återvända till stationen för att rådfråga litteraturen. Den preliminära bestämningen — beckasinsnäppa — kunde definitivt fastslås strax efter hemkomsten. Men frågan om vilken av de båda arterna vi hade haft framför oss blev ännu så länge olöst.

Beckasinsnäppan var kvar följande dag och höll sig hela tiden till kärrsnäppor. Kust- och ljungpipare (*Charadrius squatarola* och *Ch. apricarius*), som också fanns på platsen, utövade ingen som

helst attraktion på nykomlingen. De fortsatta observationerna gav tyvärr intet nytt i artfrågan. För att kunna klara av den, måste vi känna till vissa mått på fågeln ifråga. Våra försök att fånga den misslyckades. Dagen därpå fanns beckasinsnäppan fortfarande kvar i Sandvik. Vid det laget hade den studerats av ett flertal observatörer. Tack vare ovärderlig hjälp från ROBERT VON SCHULTZ' sida kunde vi dock på eftermiddagen samma dag få tag i fågeln och utföra de mätningar, som fordrades för artbestämningen. Resultatet blev: Långnäbbad beckasinsnäppa (*Limnodromus scolopaceus*). Det var en ungfågel och, enligt konservator RAGNAR EDBERG, en hona. Högra vingen mätte 149 mm, näbben 69 mm, tarsen 43 mm och stjärten 62 mm. Snäppans totala längd var 298 mm och vikt 135 g (»mycket fet» enligt EDBERG). Fågeln har tillvaratagits och kommer att förvaras i monterat skick på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm (Jfr fig. 1).

Den långnäbbade beckasinsnäppans kända häckningsområden befinner sig på ömse sidor om Berings sund (DEMENTIEV *et al.* 1951, PITELKA 1950). På den asiatiska sidan häckar den på Tschuktscher-halvön, där den bl.a. anträffades av Vega-expeditionen (PALMÉN 1886), samt på Anadyrslätten, och på den amerikanska kontinenten inom det lågarktiska kustlandet i norra och västra Alaska (fig. 3). Utefter Alaskas sydkust och framför allt längre österut i Kanada, ända till Labrador, ersättes den av den kortnäbbade beckasinsnäppan (*L. griseus*), som i sin tur är uppdelad i tre raser. En centralasiatisk art som stundom föres till samma släkte (PETERS 1934) är *Limnodromus semipalmatus*. PITELKA, som undersökt beckasinsnäppornas inbördes släktförhållande mycket ingående, hänför emellertid denna art till ett särskilt släkte: *Pseudoscolopax* (*Snipe-billed Godwit*, *P. semipalmatus*). Denna är avsevärt större än de båda föregående och lär, enligt GLADKOV (in DEMENTIEV *et al. op. cit.*) i fält knappast kunna skiljas från myrspoven (jfr. även JOHANSEN 1960).

Efter att ursprungligen (1823) ha beskrivits som art, har den långnäbbade beckasinsnäppan senare ofta uppfattats som en ras av *L. griseus*. Denna uppfattning var förhärskande då t.ex. WITHERBYS handbok blev till. Som tidigare omnämnts redovisar amerikanen F. A. PITELKA (*op. cit.*) en omfattande utredning i frågan och skiljer den långnäbbade från de kortnäbbade formerna, vilka häckar söder och öster om den förstnämnda arten. Även E. MAYR (1951) nämner *scolopaceus* som självständig art. Enligt den senaste förteckningen över

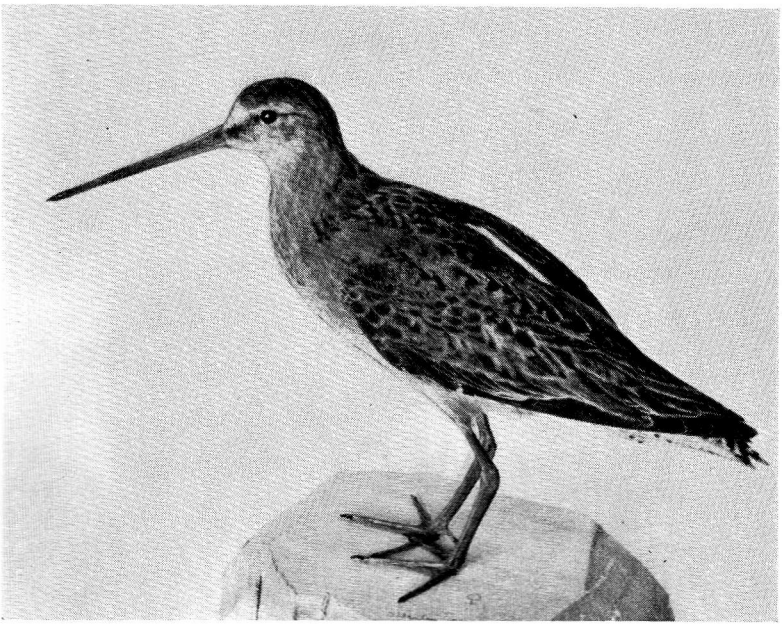

Fig. 1. Långnäbbad beckasinsnäppa. Samma fågel som i fig. 2. Foto: KNUT BORG. (*Limnodromus scolopaceus; the same bird as in Fig. 2.*)

Förenta staternas fåglar (1957) skiljer man där numera officiellt på fyra former av beckasinsnäppa: den kortnäbbade arten med tre raser, samt den långnäbbade, som ej är kluven i skilda raser.

Att känna igen en beckasinsnäppa torde knappast erbjuda några större svårigheter för en iakttagare som är förtrogen med vadare. Ottenbyexemplaret var något mindre än de samtidigt närvarande ljungpiparna och tydligt större än kärrsnäpporna. Den kan i storlek jämföras med en rödbena (*Tringa totanus*) men har längre näbb och kortare ben. Likheten med en beckasin är påfallande. Detta gäller i synnerhet huvudpartiet. I sättet att söka föda påminde den om en myrspov, även om näbben gick mera symaskinsaktigt. I flykten framträdde den vita ryggen och armpennornas vita spetsar, vilka lät vingarna påminna om en rödbenas (fig. 3). Benens färg var grågrön som hos en grönbena (*Tringa glareola*). Som tidigare omtalats gick vi inte i land med att till arten bestämma den vid Ottenby anträffade beckasinsnäppan i fält. De båda arterna är nämligen mycket snarlika och kan vålla problem även då man har dem i handen. De har visserligen tydligt åtskilda medelvärden för bl. a. tars- och näbblängderna, men variationerna går i varandra. Då man därtill

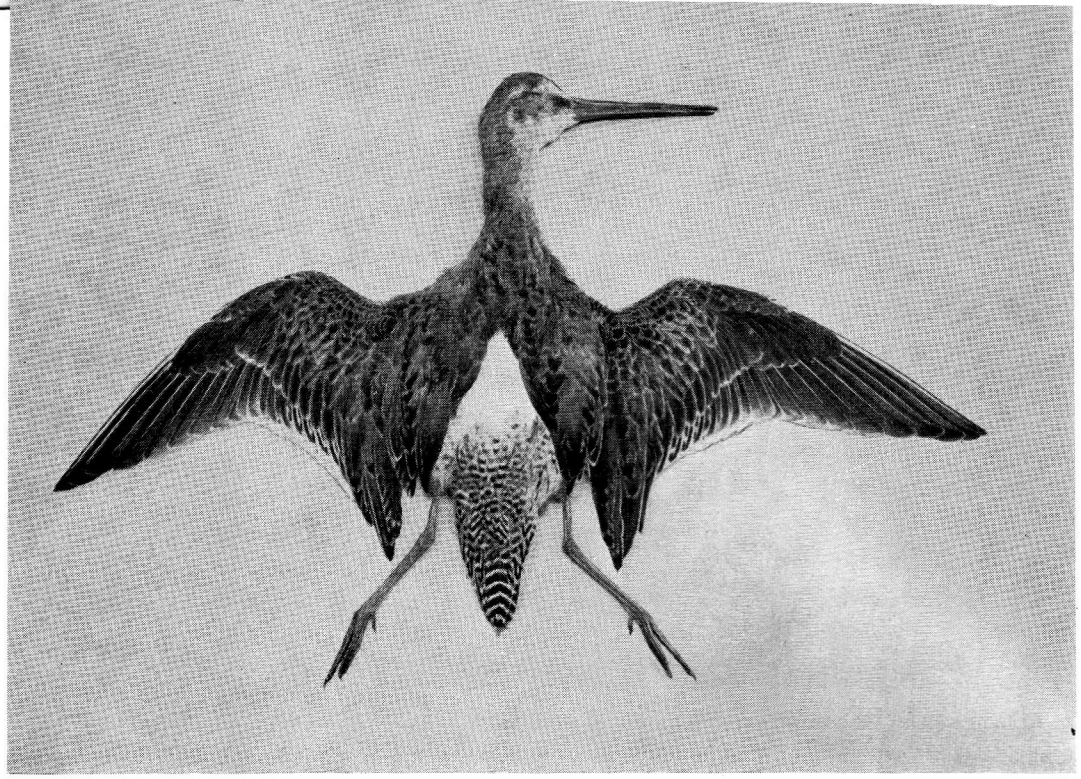

Fig. 2. Långnäbbad beckasinsnäppa (*Limnodromus scolopaceus*) anträffad nära Ottenby fågelstation 25—27 oktober 1961. Foto: KNUT BORG. (*Limnodromus scolopaceus collected near Ottenby bird station on October 27th 1961.*)

ej heller känner till könet hos den observerade fågeln — honorna är något större — är måtten i regel av föga värde för fältbestämningen. Gamla beckasinsnäppor lär i sommardräkt, vad färgen beträffar, påminna om gamla myrspovar. Beträffande vissa skillnader i dräktdetaljerna hos de båda arterna hänvisas till NISBET (1961), som även visar utmärkta fotografier och teckningar.

Det må medges att margineringen på vissa fjädrar hos Ottenbyexemplaret är i bredaste laget för den långnäbbade arten. PITELKA, som är specialist på detta släkte och som beretts tillfälle yttra sig skriver så här:

»*. . . . Limnodromus which evidently represents the long-billed species, and establishes an addition to the Swedish checklist. I agree with your identification on the basis of your reported measurements and the photograph. The specimen is a bit unusual in the amount of sub-terminal and sub-marginal markings on the tertials, but these markings, in either conspicuousness or amount, do not approach the situation in the short-billed species. Otherwise the specimen appears to be a routine example of Limnodromus scolopaceus*».

De båda arterna lär ha skilda ljudyttringar. I Nordamerika anses flyktlätena vara de mest tillförlitliga kännetecknen i fält. Av läten som vi vill tillskriva Ottenby-snäppan hördes dels ett svagt strandskatelikt *kiik*, dels vid olika tillfällen enstaka korta *kit*, som erinrade om småsnäppa eller om smalnäbbad simsnäppa. Det förstnämnda lätet överensstämmer väl med vad som uppges för den långnäbbade arten (PETERSON 1961). Det andra hänföres av några engelska observatörer till den kortnäbbade arten (se appendix hos NISBET). Det normala flyktlätet för denna uppges påminna om en gluttsnäppas (*Tringa nebularia*).

Av ovanstående torde framgå att beckasinsnäppor — möjligen med undantag för exemplar med extremt långa näbbar — i fält inte kan bestämmas till arten utan föregående erfarenhet från platser, där båda arterna förekommer regelbundet.

Ehuru det är att vänta, att den långnäbbade beckasinsnäppan huvudsakligen flyttar utefter Nordamerikas västkust, är den dock ingalunda sällsynt på ostkusten (NISBET *op. cit.*). Dit anländer den som regel senare än sin där vanligare kortnäbbade släkting. Arten ifråga övervintrar från Kalifornien, Louisiana och Florida i norr till Ecuador i söder. Den anträder återfärden till sina häckplatser i mars, passerar Förenta staterna under april och anländer till tundran i mitten av maj, då barmarken börjar träda fram. De fyra äggen läggs vid månadsskiftet maj/juni och de första ungarna visar sig vid midsommar (BENT 1927). I Europa har förflugna exemplar anträffats i Storbritannien ett tiotal gånger (NISBET *op. cit.*) och en gång i Danmark (1894) nära Ribe vid den jylländska kusten. Detta exemplar var i sommardräkt (1 augusti) och befann sig i sällskap med kärrsnäppor (HØRRING 1926).

Frågan om ursprungsort och väg för Ottenby-fågeln kan endast bli föremål för spekulation. Fågelns kondition visade, att den inte haft någon ansträngande färd bakom sig. Det kan ju tänkas, att arten häckar långt mera väsentligt än vad som är känt. Man vet ju även att de vid Ottenby passerande vadarna kan härstamma ända från Taimyr-halvön. Att fågeln kommer österifrån är, enligt min mening, ett rimligare antagande än att fågeln först korsat Atlanten. Det bör även påpekas, att under samma vecka ytterligare två långväga gäster anträffades vid Ölands södra udde, nämligen ökensångare (*Sylvia nana*) och tajgasångare (*Phylloscopus inornatus*), som båda hör hemma i Asien.

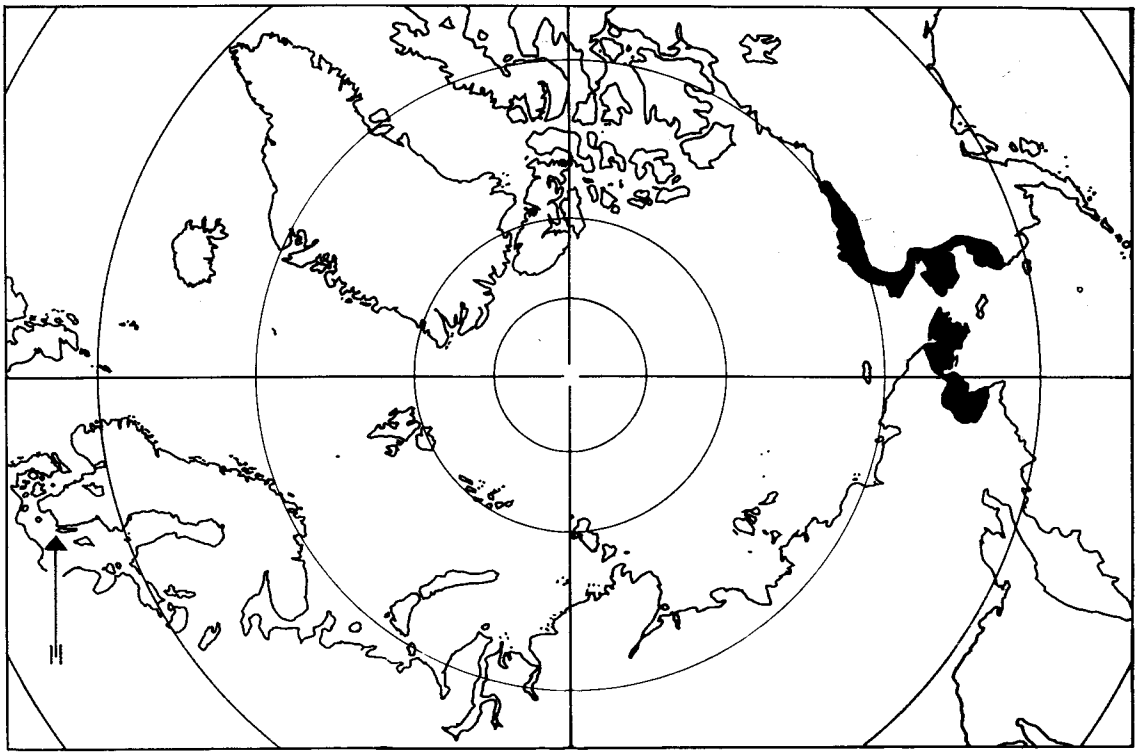

Fig. 3. Karta över långnäbbade beckasinsnäppans (*Limnodromus scolopaceus*) utbredning (svarta ytor). Pilen utmärker fyndplatsen. (*Map showing the distribution of Limnodromus scolopaceus.*)

En beckasinsnäppa har redan tidigare beskrivits såsom anträffad i Sverige. Den anses emellertid numera felaktigt rapporterad (jfr. bl.a. SOF:s fågelförteckning). Fågeln ifråga tillhörde den PAYKULLska samlingen som sedermera blev grundstommen till Riksmusei samlingar. Den beskrevs av S. NILSSON (1818) såsom ny art (*Scolopax Paykullii*) med fyndplats Lappland. Senare fick NILSSON reda på att arten redan tidigare beskrivits i Amerika och ifrågasatte själv riktigheten av fyndet i andra upplagan av Skandinavisk Fauna (1835) samt uteslöt den ur tredje upplagan (1858). E. LÖNNBERG (1929) är inte helt övertygad om att ett misstag förelegat, och fågeln går igen i utländsk litteratur (BANNERMAN 1961). Hur det än förhåller sig med den saken, så är det i detta fall fråga om en kortnäbbad beckasinsnäppa (GYLDENSTOLPE 1927).

För värdefulla litteraturhänvisningar och diskussioner får förf. tacka SVEN ARMINGTON och GUSTAF RUDEBECK.

LITTERATUR

BANNERMAN, D. A. 1961. The Birds of the British Isles. Vol. 9. Edinburgh/London.
BENT, A. C. 1927. Life Histories of North American Shore Birds. — U. S. Nat. Mus. Bull. 142. Washington.
Check-list of North American Birds (5th ed.). 1957. Ed. by the American Ornithologists' Union. Baltimore.
DEMENTIEV, G. P. *et al.* 1951. Ptiсy Sovetskogo Sojuza. Vol. 3. Moskva.
GYLDENSTOLPE, N. 1927. Types of Birds in the Royal Natural History Museum in Stockholm. — Ark. Zool. 19: 101.
HØRRING, R. 1926. Danmarks Fauna 30. Köpenhamn.
JOHANSEN, H. 1960. Die Vogelfauna Westsibiriens. Del. 3. — J. Orn. 101:494.
LÖNNBERG, E. 1929. Svenska Fåglar (2. uppl.). Vol. 3. Stockholm.
MAYR, E. 1951. Speciation in Birds. — Proc. Xth Int. Orn. Congress. Uppsala, p. 104.
NILSSON, S. 1818. Ornithologia Svecica. Del 2. Vol. 1. Havniae. p. 106.
— 1835. Skandinavisk Fauna (2. uppl.). Foglarna. Vol. 2. Lund. p. 240.
— 1858. Skandinavisk Fauna (3. uppl.). Foglarna. Vol. 2. Lund. p. 41.
NISBET, I. C. T. 1961. Dowitchers in Great Britain and Ireland. — British Birds 54:343.
PALMÉN, J. A. 1886. Bidrag till kännedomen om sibiriska Ishavskustens fogelfauna enligt Vega-expeditionens iakttagelser och samlingar. Helsingfors. p. 302.
PETERS, J. L. 1934. Check-List of Birds of the World. Vol. 2. Cambridge (USA).
PETERSON, R. T. 1961. A Field Guide to Western Birds (2nd ed.). Cambridge (USA).
PITELKA, F. A. 1950. Geographic Variation and the Species Problem in the Shore-Bird Genus Limnodromus. — Univ. Calif. Publ. Zool. 50.
Förteckning över Sveriges fåglar (4. uppl.). Utg. av Sveriges Ornitologiska Förening. Stockholm. p. 99.

Summary: **First record of the Long-billed Dowitcher** (*Limnodromus scolopaceus*) **in Sweden.**

A Long-billed Dowitcher, a juvenile female, was observed from October 25th to 27th 1961 near the Ottenby Bird Station (56°12′ N, 16°24′ E) and subsequently collected. Measurements: Wing 149 mm, bill 69 mm and tarsus 43 mm, weight 135 g (ample fat deposits).

Manuskriptet inlämnat den 11.8.1962. Förf:s adress: Cirkelvägen 2, Enskede.